

AZ EGYETEMES TIZEDES OSZTÁLYOZÁS KÖZGAZDASÁGI TÁBLÁZATAINAK REVIZIÓJA

Lázár Péter

A FID C3 TÁRSADALOMTUDOMÁNYI OSZTÁLYOZÁSI BIZOTTSÁGÁNAK 1962. MÁJUS 10-12-1 BUDAPESTI ÜLÉSSZAKA

1. Az ETO reviziója és a FID C3 Társadalomtudományi Osztályozási Bizottsága

Ismeretes könyvtárosi és dokumentációs - sőt még e területeken tulerjedő - szakkörökben is, hogy a csaknem 100 esztendővel ezelőtt született ETO felépítése általánosságban e l a v u l t, alapelvei és tartalmi csoportosítása tekintetében nem felel meg a korszerű tudományos és gyakorlati követelményeknek. Az sem kétséges, hogy a korszerűtlenségének mértéke nem egyforma minden tudományág vagy gyakorlati tevékenységi ág területén.

A mai gyakorlati osztályozási követelményeket leginkább még azok az osztályozási táblázatok elégítik ki, amelyek vagy viszonylag lassan fejlődő ismeretágakat ölelnek fel, vagy amelyek a szükségleteknek megfelelően bővültek, és módosultak folyamatos revizióval és a tudományos fejlődés eredményeinek beépítésével. Ez érvényesül általánosságban a t e r m é s z e t t u d o m á n y o k és a t e c h n i k a osztályozásában, tehát lényegében az 5 és 6 jelű főosztályokban. A t á r s a d a l o m t u d o m á n y o k osztályozása érthetően egy sokkal elmaradottabb állapotot és színvonalat tükröz, amin az idevágó táblázatok megfontolt mérvű, lassu kiegészítése és bővítése sem segített lényegesen. A társadalomtudományi táblázatok multbeli kiegészítései és módosításai ugyanis lényegében nem érintették a táblázatok szerkezetét és felépítését, amelyik a századforduló körül az imperializmus szakaszába érkező kapitalizmus uralkodó ideológiáját tükrözi.

A Nemzetközi Dokumentációs Szövetség /FID/, amely - elődeit is tekintetbe véve - a századforduló óta gondozza az ETO-t, indítva érezte magát az utolsó évek folyamán az ETO-t ért különféle

súlyos bírálatok alapján, hogy a l a p o s a b b v i z s g á l a t alá vegye többek között a társadalomtudományi táblázatokat, elsősorban a 3. jelű főosztályt is. Ebben az elhatározásban nemcsak a kapitalista államok több neves szakértőjének kritikája játszott szerepet, hanem a szocialista országok érdekelt intézményei és szakértői részéről megnyilvánuló bírálatok és a szocialista országokban az ETO felhasználásával szerzett tapasztalatok, továbbá az idevágó - korántsem egyöntetű - gyakorlat is.

Mindezek nyomán alakult meg 1959-ben a F I D C 3 B i z o t t s á g a, amelynek feladata, hogy szocialista és kapitalista országok képviselőinek közös munkájával felülvizsgálja az ETO 3. Társadalomtudományok főosztályának táblázatait, és javaslatokat dolgozzon ki a táblázatok kiegészítésére, illetve módosítására. Az átdolgozás célja a gyakorlat számára használható osztályozási táblázatok kialakítása olyan formában, amit mind a szocialista országok, mind a kapitalista országok gyakorlata elfogadhat. A táblázatok revíziója során figyelembe kell venni a FID idevágó általános technikai előírásait.

A szocialista országok osztályozási szakértői 1959. júliusában Budapesten tartott értekezletükön megvitatták és kedvezően fogadták az ETO revíziójára vonatkozó elgondolásokat, és már eddig is igyekeztek aktív közreműködésükkel elősegíteni a C3 Bizottság munkáját. A Bizottság 1959-ben Varsóban és Wiesbadenben, 1960-ban Würzburgban, 1961-ben Prágában és Londonban tartott ülésein megtárgyalta, és befejezte a 32. Politika szaktáblázatainak felülvizsgálatát, a FID 1961. évi londoni konferenciájához kapcsolódó ülészakán pedig előkészítette a 33. Közgazdaságtan szakrevízióját. Ez a munka a Bizottság legutóbbi ülészakán kezdődött meg érdemlegesen, amely idén májusban folyt le Budapesten, az Országos Dokumentációs Bizottság rendezésében.

2. A FID C3 Bizottsága 1962. májusi budapesti ülészakának résztvevői

Az ülészakán a FID képviselőjén kívül h é t o r s z á g képviselői vettek részt. A Szovjetunió részéről megjelent N.P. GAVRILOV elvtárs, a SZU Művelődésügyi Minisztériuma Könyvtár-osztályának vezetője és J.G. GOLOUHOVA elvtársnő, az Össz-szövetségi Könyvkamara vezető bibliográfusa. A Csehszlovák Népköztársaság delegátusai B.LEVCIK és A.ZÁRUBA elvtársak voltak, mindketten a prágai Műszaki-Gazdasági Dokumentációs Központ /Ústav pro Technické a Ekonomické Informace = UTEIN/ munkatársai. A Lengyel Népköztársaság részéről a varsói Országos Műszaki és Gazdasági Dokumentációs Intézet /Centralny Instytut Informacji Naukowo-Technicznej i Ekonomicznej/ igazgatója, S.TELECHUN elvtárs, továbbá M.LESKA elvtársnő, a jelzett intézmény osztályvezetője vett részt az értekezleteken. Jugoszláviát M. SAMARDZKIJA professzor, a belgrádi Társadalomtudományi Intézet Dokumentációs Osztályának vezetője képviselte. A Német Szö-

v e t s é g i K ö z t á r s a s á g b ó l érkezett az ülásszakra G. WERNICKE ur, a bonni Szövetségi Parlament Tudományos Osztályának vezetője, valamint M. SCHUCHMANN ur, a nyugat-berlini székhelyű Német Szabványbizottság /Deutscher Normenausschuss = DNA/ munkatársa, az ETO német nyelvű teljes kiadásának szerkesztője, a FID Osztályozási Bizottságának tagja, aki egyben ellátja a FID C3 Bizottságának titkári teendőit is. H o l l a n d i á t három neves szakértő képviselte: A. VAN DER LAAN ur, a hágai Holland Dokumentációs Intézet /Nederlandsch Instituut voor Documentatie en Registratuur = NIDER/ új igazgatója, J.D. KOREVAAR ur, a hágai Békepalota könyvtárának vezetője és J.C.G. WESSELIING ur, a Holland Királyi Külügyminisztérium tanácsosa és dokumentációs szolgálatának vezetője.

M a g y a r részről négytagú küldöttség vett részt az ülásszak munkájában ROZSA György elvtársnak, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára igazgatójának vezetésével: BABICZKY Béla egyetemi docens /Budapesti Eötvös Lóránd Tudományegyetem Könyvtártudományi Tanszéke/, WEGER Imre, az MTA Könyvtárának osztályvezetője és e sorok írója.

A F I D -et E.ÖHMAN ur /Svédország/, a FID osztályozási szakértője képviselte, aki egyben ellátta az utazási nehézségek miatt megjelenésében akadályozott H.ARNITZ professzornak, a C3 B i z o t t - s á g á l l a n d ó e l n ö k é n e k távollétében az ülásszak elnökének teendőit.

3. A 33 szak revíziójának előkészítése

Az ülásszakot megelőzően - még 1960. év folyamán - megindult a szocialista országok szakértőinek f e l k é s z ü l é s e . Az 1959. évi budapesti konferencia ugyanis a Német Demokratikus Köztársaság képviselőit kérte fel a 33 szak revíziójának előkészítésére. A berlini I n s t i t u t f ü r D o k u m e n t a t i o n részéről R. ZEKALLE és H. RIEGER elvtársak kidolgoztak egy tervezetet, amelyet 1961. júliusában Berlinben egy szűkebb konferencia vitatott meg, a Csehszlovák Népköztársaság illetékes szervét, az UTEIN-t képviselő LEVCIK és ZARUBA elvtársak, magyar részről pedig e sorok írójának részvételével. A berlini konferenciára a csehszlovák elvtársak is k é s z i t t e t t e k részletes javaslatot, ami lényegében a csehszlovák misztikagazdasági dokumentációs hálózat részére hivatalosan előírandó osztályozási táblázatok kivonatából állt.

A berlini konferenciára előterjesztett német és csehszlovák javaslat annyiban tért el lényegesen egymástól, hogy a német elvtársak az ETO-tól teljesen független, új osztályozási rendszert konstruáltak a Politikai Gazdaságtan Tankönyve beosztására és tagolására alapozva, a csehszlovák javaslat viszont lényegében - de nem következetesen - az ETO keretein belül kívánta a közgazdasági kérdések osztályozását újraalakítani. Mindkét változatnak az az a l a p o n d o l a t a , hogy az ETO társadalomtudományi táblázatai n e m h a s z n á l h a t ó k a szocialista gazdaság jelenségeinek és fogalmainak osztályozására; ebből következően teljesen új táblázatokat /német javaslat/ vagy táblázat-részeket /csehszlovák javaslat/ kell kidolgozni elméleti-ideológiai megfontolások /német javaslat/, illet-

ve elméleti-ideológiai megfontolások és az osztályozási gyakorlat tapasztalatai /csehszlovák javaslat/ alapján.

Kétségtelen, hogy a csehszlovák javaslat sokkal rugalmasabb, közelebb áll a gyakorlathoz, jobban kielégíti a gyakorlati követelményeket. Mégsem érthettünk egyet az-
zal az elgondolással, hogy akár teljesen új, részletes táblázatokat,
akár táblázat-részeket dolgozzunk ki a 33 szak vagy annak egyes ré-
szei helyébe. Megítélésünk szerint nem szabad össze-
keverni az ETO felülvizsgálatát az új
szocialista könyvtári és dokumentációs
cíós osztályozási rendszernek, vagy e
rendszer közgazdasági fejezetének kidolgozásával. E-
zen utóbbi hatalmas feladat megoldásának előkészítése évek óta fo-
lyik a Szovjetunióban. Nem tételezhetjük fel, hogy ezt a sok-sok é-
vet, esetleg évtizedet is igénylő munkát néhány hónap vagy 1-2 év
leforgása alatt megoldhatjuk. Könyvtári és dokumentációs szerveink-
nek, műszaki és gazdasági könyvtári és dokumentációs hálózatainknak,
amelyek régi hagyományok alapján használják az ETC-t, arra van szük-
ségük, hogy viszonylag egyszerű módosítá-
sokkal a legnagyobb mértékben foko-
z-
zuk az ETO használhatóságát, beleilleszked-
ve a nemzetközi kapcsolatok szempontjából rendkívül fontos hivatalos,
egységes, egyetemes nemzetközi osztályozási rendszerbe.

Ezt az alapvető felfogásunkat alaposan megvitattuk a Művelődés-
ügyi Minisztérium illetékeseivel, és részletesen megtárgyaltuk az
1962. májusi budapesti ülészsakra magyar részről kiküldött delegáció
és a delegáció felkészülését segítő szakértő testület keretében. Meg-
győződésünk, hogy adott körülményeink és lehetőségeink ismeretében a
fent ismertetett állásfoglalásunk helyes, és leginkább szolgálja az
osztályozási munka gyakorlatának megszilárdítását, fejlesztését és
kiszélesítését a műszaki-gazdasági dokumentáció és könyvtárügy terü-
letén.

Állásfoglalásunk elvileg és gyakorlatilag az 1959. évi bu da -
pe s t i k o n f e r e n c i a h a t á r o z a t a i n a l a p -
s z i k . A szocialista országok szakértőinek akkori tanácskozásai
szerint ugyanis biztosítani kell az ETO revíziója során a marxista-
leninista ideológia néhány kiemelkedő fogalmának - így többek között
a marxista-leninista politikai gazdaságtan fogalmának - megfelelő el-
helyezését a fő táblázati számok között. Nem szólnak azonban a határo-
zatok a marxista-leninista politikai gazdaságtan rendszerének az ETO
táblázataival párhuzamos, azoktól független kidolgozásáról az ETO fe-
lülvizsgálatával kapcsolatban. Az ETO revízióját világosan elhatárol-
ta az 1959. évi budapesti konferencia a marxista-leninista ideológia
alapján nyugvó könyvtári és dokumentációs osztályozási rendszer ki-
dolgozásától.

Magyar részről nem készültek részletes és kiterjedt módosítási
javaslatok a Bizottság budapesti konferenciájára. Magyarország ugyan-
is 1959-ben - az akkori budapesti konferencia határozatai szerint -
egy másik szak, a 34 J o g t u d o m á n y részletes felülvizsgá-
latát vállalta el, úgyhogy az Országos Osztályozási Bizottságban dol-

gozó osztályozási szakembereink elsősorban ezt a feladatot kívánták megoldani. Néhány kisebb jelentőségű gyakorlati és szrevelit azonban a magyar delegáció is előkészített, és megküldött a konferenciát megelőzően a szocialista államok illetékes intézményeinek.

A német elvtársak javaslata szerint önálló rendszert kellene kiépíteni az ETO jelenlegi táblázataitól teljesen függetlenül a marxista-leninista politikai gazdaságtan fogalmi rendszere számára. A csehszlovák javaslat részben az ETO eddigi - de több helyen ésszerűen módosítandó - táblázatait használná, azonban a marxista-leninista politikai gazdaságtan bizonyos kiválasztott alapvető fogalmai számára új osztályozási rendszert kívánna az ETO-ba beilleszteni és a jelenlegi táblázatokkal párhuzamosan használni. Lényegében erre az elvre épült - bár erősen enyhített formában - a szocialista országokban a FID C3 Bizottságának májusi ülészsaka elé terjesztett közös javaslata, amelyet az ülészsakot közvetlenül megelőző tanácskozásokon alakítottunk ki mélyreható viták és a megoldási lehetőségek sokoldalú mérlegelése után, a szovjet delegáció hathatós közreműködésével.

A közös javaslat szerint a jelenleg üresen álló 330.5 jelzet alatt kellene kifejteni a politikai gazdaságtan marxista-leninista alapfogalmait, 330.6 alatt pedig a szocialista tervgazdálkodásra vonatkozó fogalmakat.

4. Az ülészsak lefolyása

ÖHMAN ur nyitotta meg a FID képviselőtében az ülészsakot. Bevezetőjében röviden megemlékezett azokról a munkálatokról, amelyek az ETO gyökeres felülvizsgálatával kapcsolatban a FID keretében folynak. Megemlítette, hogy a FID Osztályozási Bizottsága több nagyon radikális javaslatot mérlegel az ETO revíziójának megkönnyítésére. E javaslatok erősen módosítanák a jelenleg érvényes - eléggé merev - felülvizsgálati szabályokat. Mérlegelik például, hogy bizonyos esetekben vagy általánosságban mérsékeljék a törölt jelzetek újrafelhasználását korlátozó 10 éves előírt időszakot, amely alatt nem szabad a megszüntetett jelzetet új fogalom jelölésére felhasználni. Ilyen alapvető reformok bevezetése nagyon megkönnyíti az ETO revízióját.

4.1 A 33 szak alapvető felosztása

A konferencia napirendjén elsőnek egy viszonylag egyszerű kérdés, a 33 szak vázlatos felosztása szerepelt. Színvonalas vita után a következő megoldásban egyeztek meg egyhanguan a résztvevők:

- 33 Nép gazdaság. Közgazdaságtudomány. Gazdasági helyzet.
- 330 Politikai gazdaságtan. A gazdaságtan elmélete.
- 331 Munka. Munkagazdaságtan. Munkaszervezés.
- 333 Föld és földbirtok.
- 336 Pénzügyek. Bankok. Vámügy.
- 337 Kereskedelem és közlekedés.

338 Termelés. Árak. Költségek. Szövetkezetügy.

339 Elosztás. Fogyasztás. Nemzeti vagyon és jövedelem.

Az új felosztás több radikális változást jelent a jelenlegi helyzethez képest. A megszüntetett jelzetek újra-felhasználását korlátozó 10 éves várakozási idő várható lecsökkentése reményében javasolta az ülés a jelenleg a Vámszaki részére fenntartott 337 jelzetet a jelenleg 38 alá - és így a 33 szaktól helytelenül elkülönített - Kereskedelem és közlekedésügy megfelelőbb elhelyezésére. A 332 Pénzügyek. Bankok szak áthelyezése 336 alá egy már régóta vajdó kérdésnek keleten és nyugaton egyaránt elfogadható megoldását jelenti. Fontos változás még a jelenlegi helyzettel szemben a Szövetkezetügy áthelyezése 333-ból 338-ba.

4.2 A marxista-leninista politikai gazdaságtan osztályozása

Mintán az ülés a viszonylag gyorsan megegyezett a 33 szak alapvető felosztásában, élénk vita alakult ki a következő napirendi pont keretében a marxista-leninista politikai gazdaságtannak az ETO keretében való elhelyezéséről. A szocialista országok képviselői ragaszkodtak ahhoz az alapelvhez, hogy a marxista-leninista politikai gazdaságtan számára megfelelő fő táblázati helyet kell biztosítani az ETO-ban, mert e fogalomnak a különféle közgazdaságtani iskolák és elméletek közé történő besorolása nem megfelelő a szocialista országok ideológiája és osztályozási gyakorlata számára.

A szocialista országok részéről közösen beterjesztett javaslatot az ülés a nyugati résztvevői nem fogadták el. Ellenérvelésük azt emelte ki, hogy az előterjesztett javaslat fő táblázati jelzetek egész sorának megkezdését jelenti, ez pedig ellentétben áll az ETO fejlesztésének alapelveivel.

A nyugati szakértők hangoztatták felszólalásaikban, hogy egyetértenek a marxista-leninista politikai gazdaságtannak megfelelő fő táblázati elhelyezésével, és nem zárkoznak el ilyen irányú javaslatok megvitatása és mérlegelése elől; nem tartanak azonban lehetségesnek olyan megoldást, hogy a marxista-leninista politikai gazdaságtan fogalmi számára a jelenlegi fő táblázatokból független újabb osztályozási rendszerrel bővüljön az ETO.

Az ülés a résztvevői elé került egy másik javaslat is: SAMARDZIJA professzor részletes tervezetet dolgozott ki a 33 szak revíziójára, amelynek keretében beépítette a fő táblázati számok közé a marxista-leninista politikai gazdaságtan fontosabb sajátos fogalmait. Magát a marxista-leninista politikai gazdaságtant 330.189.4 alá helyezte a 330.189 Szocialista közgazdasági elméletek osztály alosztásaként. Sajnálatos, hogy tervezetét csak az ülés a központi részére kaptuk kézhez, és így az ülés a résztvevőinek nem

volt alkalmuk a tervezet részletes érdembeli tanulmányozására az ülészek előtt.

A sokat vitatott kérdés legcélszerűbb megoldását szolgálná a magyar delegáció egyik tagjának, BABICZKY Bélának szellemes javaslata. Eszerint a szocialista országok közös elgondolásának megfelelően 330.5 alatt kellene beiktatni a fő-táblázatokba a marxista-leninista politikai gazdaságtant. Az ebbe a fogalomkörbe tartozó további fogalmak osztályozása azonban nem úgy történne, hogy a 330.5 fő-táblázati számot részletezők további al-osztásokkal. Ehelyett kombinálni lehetne a 330.5 jelzetet a 33 szak táblázataiban szereplő bármelyik egyéb fogalommal, ha a marxista-leninista politikai gazdaságtan körébe tartozó valamely fogalmat kellene kifejezni. Lényegében tehát a 330.5 jelzetet ugyanúgy lehetne alosztásokkal ellátni, mint a 33 jelzetet.

Ez az eljárás nem szokatlan, sőt gyakran használatos az ETO-ban, és megnyugtató megoldást jelentene mind a szocialista országok, mind a kapitalista országok osztályozási gyakorlata számára, anélkül, hogy az ETO alapelveit érintené. E megoldás természetesen feltételezi a 33 szak táblázatainak nagyon alapos és mélyreható revízióját, aminek indokolt és szükséges voltát viszont az ülészek minden résztvevője elismerte.

A magyar küldöttségnek ezt a javaslatát kedvezően fogadták ugyan, a vita során azonban végül is az a nézet alakult ki, hogy célszerű volna, ha a szocialista országok szakértői alaposan megvizsgálják a lehetőségét az eredeti csehszlovák javaslat, az ülészekre a szocialista országok által közösen beterjesztett javaslat és a jugoszláv javaslat összehelyeztetésének, figyelembevételével a magyar javaslatban rejlő lehetőségeket.

4.3 Az ideológiai szempontot kifejező közös alosztások rendszere

További konkrét osztályozási problémaként az ülészek napirendjén szerepelt az ideológiai közös alosztások tervezetének megvitatása.

A 32 Politika szak revíziója során vetődött fel nyugati részről az a gondolat, hogy célszerű bizonyos esetekben kifejezésre juttatni az osztályozás során az osztályozott dokumentum által képviselt ideológiai álláspontot is. E követelmény technikai megoldásaként az ideológiai szempontok szerinti közös alosztások rendszerének kidolgozása kínálkozik. A Bizottság 1960. évi wüzburgi ülésén készült egy tervezet, amelyik 18 különféle ideológiai szempontot sorol fel. Ez a tervezet érthetően meg sem kísérli az ideológiai szempontok teljes rendszerének kifejtését. Ez nem is lehet a Bizottság feladata. Néhány ideológiai szempont eklektikus kiválasztása és felsorolása viszont nemcsak a Bizottság tekintélyét tenné kérdésessé, hanem rontaná az ETO-nak amúgy is sok tekintetben jogosan megtépzott hírnevét.

Ezen érvelésünk alapján elvetette az ülészak a Würzburgban kidolgozott ideológiai közös al-
osztások rendszerét, és ehelyett a magyar dele-
gáció áthidaló javaslatát fogadta el. Véleményünk szerint már csak
azért sem lehet szükség az ideológiai szempontok külön rendszerének
segédtablázat formájában való kidolgozására, mert a különféle ideoló-
giai irányzatok általában mind megtalálhatók a főtablázatok megfele-
lő helyén. Az ideológiai szempont kifejezéséhez pedig bármely
adott főtablázati számot kombinál-
hatjuk a megfelelő ideológiát kife-
jező főtablázati számmal, csupán általános
jelölésmódot kell előírni az ilyen kombinációk, illetve összetett
jelzetek alkotására. Az ideológiai szempont jelölésére SCHUCHMANN ur
a /:0/9/ jelzetet hozta javaslatba.

A Bizottság a magyar delegáció által előterjesztett és a Bizott-
ság titkára által az említett módon kiegészített javaslatot egyhan-
guan elfogadta azzal a kiegészítéssel, hogy a holland delegáció meg-
vizsgálja a Bizottság következő ülészakáig, kifejezhető-e minden le-
hetséges ideológiai szempont főtablázati számmal, és megfelelő javas-
latot fog szükség szerint előterjeszteni.

5. Az ülészak értékelése. Következtetések

Az alapvető kérdéseket tárgyaló és sok tekintetben tisztázó ü-
lészak végig mozgalmas képet nyújtott. Szenvedélytől fűtött, de
mindvégig tárgyilagos felszólalások élénkítették a Bizottság hagyo-
mányosan szívélyes légkörében folytatott vitákat. Az ülészak ta-
pasztalt elnökének, OHMAN urnak és a Bizottság agilis titkárának,
SCHUCHMANN urnak tapintatos irányítása sikeresebbé bizonyult a külön-
féle kérdésekben jelentkező ellentétek feloldásában és az ülészak
valamennyi résztvevője számára elfogadható határozatok megfogalmazá-
sában. Az ülészak eredményes munkájáért köszönet jár valamennyi de-
legátusnak. Az ülészak zsúfolt szakmai programját egy közös vacsora
és egy élményekben gazdag észak-magyarországi kirándulás tette kel-
lemesebbé. Az összes résztvevő őszintén és mélyen sajnálta a Bizott-
ság állandó elnökének, ARNTZ professzornak véletlen körülmények ál-
tal okozott kényszerű távolmaradását; dinamikus egyéniségét és köz-
ismerten higgadt tárgyalásvezető készségét minden bizonnyal jól
hasznosíthatta volna az ülészak.

A Bizottság f. é v s z e p t e m b e r é b e n H á g á -
b a n tartja következő ülészakát, a FID idei konferenciájával
egyidejűleg.

A FID C3 Bizottsága 1962. májusi budapesti ülészaka érdekes
vitákat, mélyreható elemzéseket és több nagyon fontos hasznos hatá-
rozatot hozott. Az ülészak legfőbb e r e d m é n y e a marxis-
ta-leninista politikai gazdaságtan fogalmának és az ebbe a fogalom-
körbe tartozó részfogalmaknak osztályozására vonatkozó különféle
n é z e t e k t i s z t á z á s a és néhány ezzel kapcsolatos

a l a p e l v világos l e r ö g z i t é s e . A szocialista országok szakértői részéről beterjesztett javaslatok egyeztetése és egyszerűsítése, továbbá az idevágó magyar javaslat elfogadása biztos alapot nyújthat a Bizottság további sikeres munkájához, a 33 szak táblázatainak részletes érdemleges revíziójához.

A munka dandárja természetesen még hátra van. M e g k e l l g y o r s i t a n i minden lehetséges eszközzel a t á b l á z a t o k f e l ü l v i z s g á l a t á t . Ha a Bizottság ugyanolyan ütemben folytatja tevékenységét, mint a 32 P o l i t i k a szak 3 évig tartó átdolgozása során, akkor évtizedekbe is telhet, míg befejeződik a 33 szak felülvizsgálata. Ez persze megengedhetetlen.

Magyar részről is jelentősen hozzájárulhatnánk a revízió meggyorsításához, ha osztályozási szakembereink az eddiginél t ö b b e n e r g i á t fordítanának a gazdasági kérdéseket tartalmazó ETO táblázatok felülvizsgálatára. Ebbe a munkába aktívabban be kellene kapcsolódniuk a műszaki könyvtárügy és dokumentáció osztályozási szakembereinek is. A tudományos kutatást, a műszaki fejlesztést és az ipari termelést szolgáló műszaki könyvtárügy és dokumentáció egyben szükségszerűen műszak-gazdasági könyvtárügy és dokumentáció is, amelynek keretében a gazdasági fogalmak osztályozása egyenrangú probléma a műszaki fogalmak osztályozásával.

Az ETO még hosszú ideig alapja lesz gyakorlati osztályozási tevékenységünknek. Ezért érdemes, sőt szükséges megfelelő energiát ráfordítani megjavítására és viszonylagos korszerűsítésére.



LÁZÁR, P.: Überprüfung und Neubearbeitung der Tabellen "Volkswirtschaft" der DK. Tagung des Komitees FID C3 für Klassifikation der Sozialwissenschaften zu Budapest, 10-12. Mai 1962.

Die allgemein bekannten Mangelhaftigkeiten der DK gaben in den vergangenen Jahren immer mehr Anlass zu berechtigten Kritiken seitens der Fachleute der sozialistischen und auch der kapitalistischen Länder. Infolge dieser Kritiken hat sich die FID zu einer gründlichen Überprüfung der DK entschlossen. Ein besonders grosses Problem bildet die Klassifikation der Sozialwissenschaften, welche viel mehr überholt sind und einen viel rückständigeren Zustand der Wissenschaft und der sozialen Praxis widerspiegeln als die mit der wissenschaftlichen Entwicklung eher Schritt haltenden Klassifikationstabellen für die Naturwissenschaften und die Technik.

Im Jahre 1959 wurde das Komitee FID C3 gebildet, mit dem Ziel, dass die Vertreter der sozialistischen und kapitalistischen Länder in gemeinsamer Arbeit die Hauptklasse 3 " S o z i a l w i s s e n s c h a f t e n " der DK überprüfen und Vorschläge zu deren Ergän-

zung bzw. Abänderung ausarbeiten. Nach Abschluss der Überprüfung der Klasse 32 " P o l i t i k " begann das Komitee gelegentlich der Budapester Tagung im Mai 1962 die Revision der Klasse 33 " V o l k s w i r t s c h a f t ". Auf der Tagung war ausser den Delegierten der Sowjetunion, der Tschechoslowakischen Volksrepublik, der Polnischen Volksrepublik, Jugoslawiens, der Deutschen Bundesrepublik, Hollands und der Ungarischen Volksrepublik auch die FID vertreten in der Person von Herrn E. OHMAN, Klassifikationsexperten der FID.

Die sozialistischen Länder haben bereits vor Längerem mit den Vorbereitungen einer Revision der DK begonnen, im Anschluss an die im Jahre 1959 unter Teilnahme der Klassifikationsexperten der sozialistischen Länder in Budapest abgehaltenen internationalen Konferenz. Die betreffenden Institute der DDR und der Tschechoslowakischen VR arbeiteten ausführliche Änderungsvorschläge für die Klassifikation der marxistisch-leninistischen politischen Ökonomie bzw. für die Einordnung dieses Begriffskreises in die Tafeln der Klasse 33 aus. Eine Variation des tschechoslowakischen Vorschlages bildete den Ausgangspunkt zu einem zusammenfassenden Vorschlag, den die sozialistischen Länder gemeinsam dem Komitee unterbreiteten. Auch ein ausführlicher jugoslawischer Abänderungsvorschlag ist auf die Tagung eingetroffen.

Das Komitee nahm für die grundlegende Aufteilung der Klasse 33 nachstehenden Vorschlag an:

- 33 Volkswirtschaft. Wirtschaftswissenschaft. Wirtschaftliche Lage
- 330 Politische Ökonomie. Wirtschaftstheorie
- 331 Arbeit. Arbeitsökonomik. Arbeitsorganisation
- 333 Boden und Grundbesitz
- 336 Finanzwesen. Bankwesen. Zollwesen
- 337 Handel und Verkehr
- 338 Produktion. Preise. Kosten. Genossenschaftswesen
- 339 Verteilung. Verbrauch. Nationalvermögen und Nationaleinkommen

In Bezug auf die Klassifikation der politischen Ökonomie der Marxismus-Leninismus hielten die Vertreter der sozialistischen Länder an dem Grundprinzip fest, dass dieser eine entsprechende Stelle in den Haupttafeln der DK gesichert werden muss. Die westlichen Delegierten haben diesen Standpunkt anerkannt, hielten es aber für unzulässig, das Begriffssystem der marxistisch-leninistischen politischen Ökonomie unabhängig von den gültigen DK-Tafeln, parallel mit diesen, zu entwickeln, da dies - entgegen Grundprinzipien der Entwicklung der DK - die Verdoppelung der Notation einer Reihe von Begriffen bedeuten würde. Diese Schwierigkeit wollte der Vorschlag der ungarischen Delegation beseitigen, laut welchem die neu einzuführende DK-Zahl 330.5 M a r x i s t i s c h - l e n i n i s t i s c h e p o l i t i s c h e Ö k o n o m i e gemäss 33 zu unterteilen wäre, nicht aber durch selbständig entwickelte Untertei-

lungen. Nach langer eingehender Diskussion ersuchte das Komitee die Vertreter der sozialistischen Länder bis zur nächsten Tagung die von tschechoslowakischer, jugoslawischer und ungarischer Seite einge-reichten bezüglichen Vorschläge in Einklang zu bringen.

Das Komitee lehnte die Systematisierung der ideologischen Ge-sichtspunkte ausdrückenden allgemeinen Anhängenzahlen im Rahmen einer neuen Hilfstafel ab. Statt dessen wurde seitens der ungarischen Dele-gation eine allgemeine Notationsmethode - zweckmässig in der Form /:0/9/ - vorgeschlagen, auf Grund welcher der ideologische Gesichts-punkt des zu klassifizierenden Dokuments mit Hilfe der in den Haupt-tafeln angeführten ideologischen Begriffe ausgedrückt werden kann.

Die Tagung verlief in freundschaftlicher Atmosphäre und führte zu wertvollen Diskussionen und wichtigen Beschlüssen. Das bedeutend-ste Resultat der Tagung war die Klarstellung verschiedener Ansichten über die Klassifikation des Begriffes der marxistisch-leninistischen politischen Ökonomie und der in diesen Begriffskreis gehörenden Be-griffe, sowie die klare Festlegung einiger hiermit verbundenen Grundprinzipien. Die koordinierte Zusammenfassung und Vereinheitli-chung der seitens der Fachleute der sozialistischen Länder einge-reichten Vorschläge, sowie die Annahme des bezüglichen ungarischen Vorschlages kann eine sichere Grundlage für die weitere erfolgreiche Arbeit des Komitees zwecks einer gründlichen Revision der Klasse 33 bilden. Hierzu ist es aber unbedingt notwendig, die Revisionsarbeit zu beschleunigen.

:
: . :